

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendium Sacrorvm Ritvvm Et Caeremoniarvm

Vinitor, Gerlacus

Coloniae Agrippinae, 1656

II. De vigilia, nocte, & die Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi, & alijs
festis & diebus vsque ad Purificationem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9459

omnes secundæ impediuntur aliquo festo nouem lectionum etiam translato, tunc eo anno omittitur toto Aduentu & non propterea dicitur alia feria. Omittitur etiam in vigilia Natiuitatis Domini, si occurrat feria secunda.

9. Si in qualibet Dominica Aduentus occurrat dies alicuius octauæ Sabbatho præcedenti dicuntur vespere integræ de Sabbatho cum commemoratione tantum de die octaua. Si tamen sit festum semiduplex à capitulo tantum fit de Dominica, & commemoratio de octaua, & postea de festo semiduplexi & sequenti die Dominica non dicuntur preces ad Primam & Completorium & adhibebitur color violaceus. Et hoc seruari debet in Dominicis Septuagesimæ, Sexagesimæ & Quinquagesimæ vt definiuit sacra Rit. Congregatio.

*Gavantus
sect. 3. cap. 9.
num. 13.*

TITVLVS II.

De vigilia, nocte, & die Natiuitatis Domini nostræ Iesu Christi, & alijs festis & diebus vsque ad Purificationem.

1. Si vigilia Natiuitatis Domini occurrat in Dominica quarta Aduentus, fit quidem de Dominica quarta vsque ad Laudes, exceptis ijs quæ sunt propria vigiliæ, vt in Breuiario. Reliqua erit de vigilia cum commemoratione Dominicæ.

*Gavantus
part. 4. tit. 3.
num. 1.*

2. In prima huius vigiliæ solent cantari Martyrologium cum maiori quàm alias sollempnitate in quo Natiuitas Christi annuntiat; qua in re quisque abundat in ritu suo. Illud verò obseruandum, vt quando lector Martyrologij dicit *In Bethleem Iuda* eleuet

T 2

vocem

vocem & statim omnes genua flectant vsque ad ea verba secundum carnem eâ ratione qua ad Missam genuflectimus in Symbolo ad ea *Et incarnatus est* : & in vltimo Euangelio ad ea , *Et verbum caro factum est*. Humiliatio namque Deo, & nos vsque ad terram profundius solito humiliari decet, vt bene additum est in postrema Martyrologij recognitione.

Gauantus

part. 4. tit. 3.
num. 10

3. Si vigilia Natiuitatis Domini venerit in Dominica, Missa cantanda erit post Tertiam, & post aquæ benedictæ aspersionem, quia eodem non ieiunatur. Si verò alijs diebus infra hebdomadam Missa dicitur post Nonam, nec Euangelium Dominicæ legitur in fine Missæ vigiliæ.

4. Cantata Nonâ terminatur tempus Aduentus & cessat versus *Angelus Domini* cum Collecta *Deus qui de beata*.

5. Vesperæ sollemnissimæ nihil extraordinarium habent. Si post eas sit è Choro discedendum dicitur Antiphona *Alma Redemptoris mater*, &c. versus *Post partum*, &c. cum Oratione *Domini qui salutis*, &c. vsque ad Completorium post secundas Vesperas festi Purificationis B. M. exclusiue.

6. Circa vesperum Sacrista præparat in credentijs Altarium aliquod vas mundum vacuum pro ablutione digitorum Celebrantis in eo post primam & secundam Missam faciendam, quia nec purificationem, nec ablutionem in vtraque Missa, si tres dicere velit, sumere debet. Item parat super easdem Credentias pocula cum vino & aqua, ex quibus Minister possit in ampullas vinum & aquam pro Missis priuatis infundere & Hostiarum cum Hostijs, inconueniens enim est pro singulis Missis ad Sacristiam recurrere.

7. Ante Matutinum Celebrans poterit orationes præparatorias recitare, si velit, ne durans

tante officio indecenter eas dicere cogatur.

8. Matutinæ congruo & tali tempore inchoandæ vt non ante sed post duodecimam noctis horam absoluantur, quia his immediatè subiungi debet solenne Missæ officium, quod ante dictam horam ob ieiunium naturale incipere non licet.

9. Dum cantatur octaua lectio Celebrans accipit amictum, albam, Cingulum & Stolum dicendo orationes pro singulis paramentis, ac tandem accipit pluuiale, & sedet donec completum sit octauum Responsorium, interim ad ipsum accedentibus duobus Acolythis cum candelabris & cereis accensis.

10. Finito octauo Responsorio Celebrans precitâ benedictione stans cantat vltimam lectionem ex libro ante se posito, ad quam omnes de Choro stant nudo capite. Ipse verò in fine dicens *Tu autem Domine miserere nobis* profundè se inclinat Altari & responso à Choro *Deo gratias* inchoat sibi præintonatum Hymnum *Te Deum laudamus* quem Chorus stans prosequitur de more.

11. Interim Ministri sacri parant se in Sacristia, ibiq; Celebrantem expectant, qui finito prædicto hymno, assistantibus sibi Ceroterarijs cum cereis & assistentibus cantat orationem, qua dicta Assistentes cantant versum *Benedicamus Domino* & responso à Choro *Deo gratias* Celebrans non subdit *Fidelium anima* sed cum prædictis Ceroterarijs recedit in Sacristiam, vbi deposito pluuiali, accipit manipulum & planetam, & imposito de more thure in thuribulum, procedit ad Altare vbi celebrat Missam solemnem.

12. Celebrans in hac Missa & secunda non sumit purificationem, sed hausto diligentius toto sanguine, quantum fieri potest, statim calicem

Corporali imponit attendendo ne purificatorio eundem extergat nisi in fine tertiæ Missæ; Deinde dicendo orationes consuetas *Quod ore sumpsimus. & Corpus tuum Domine, &c.* abluit digitos quibus tetigit SS. Sacramentum in prædicto vase nequaquam in Calice Subdiacono vinum fundente, quæ ablutio sumetur à Celebrante in tertia Missa post purificationem, vel etiam porrigi poterit qui communionem sumpserint.

13. Subdiaconus post abluitionem digitorum Celebrantis reponendo Calicem non extergat Calicem, sed illum deferet ad Credentiam aut potius Sacristiam sine purificatorio, ubi supposito Corporali decenter seruetur vsque ad Missam secundam, seu solenniter, seu priuatim celebrandam, ne impediatur altaris incensationem in laudibus faciendam. Idem seruandum in secunda Missa.

14. Finitâ Missâ, Celebrans cum ministris sacris descendit ad cornu Epistolæ, facta debita in medio altaris reuerentia, ibique depositis Planetâ & manipulo, accipit pluuiiale album adiutus ab iisdem ministris, inde facta debita reuerentia in Chorum redit, sine ministris sacris, qui statim in Sacristiam, factis Altari genuflexionibus, discedunt ibidem deposituri paramenta sua.

15. Celebrans in Choro absolute sine oratione Dominica incipit *Deus in adiutorium* & prosequitur laudes de more, & ad Canticum *Benedictus* firmiter incensatione Altaris maioris more consueto.

16. Antequam illucescat Aurora, dato signo solemniter salutationis Angelicæ, cantatur Prima in Choro. Tum Missa secunda solennis, in qua sunt de purificatione Calicis, quæ supra in prima Missa præscripta sunt.

17. Tertia Missa dicitur solennissimè post
Tertiam.

Tertiam, in qua Celebrans sumit purificationem & abluionem, & in fine post *Ite Missa est* Subdiaconus defert Missale ad cornu Euangelij, vbi Celebrans dicit Euangelium Epiphaniæ *Cum natus esset Iesus.*

18. Communi omnium sententia, qualibet hora post mediam noctem possunt celebrari tres Missæ supradictæ priuatim, hoc enim singulariter hac nocte tam gloriosa Natiuitate Christi illuminata Sacerdotibus fidelibus concessum est, quo piè ad tantum mysterium celebrandum detinerentur. Ad secundam & tertiam Missam non extergitur Calix ante infusionem vini & aquæ pro oblatione facienda, ne fortè guttæ sanguinis Christi Calici adherentes extergantur.

19. In Missis priuatis, si successiuè dicantur, finita prima aut secunda minister accedit ad latus Euangelij, vt in alijs Missis, vbi responderet genuflexus Celebranti. Celebrans autem lotis manibus post Communionem in prædicto vase (non enim decet in Calice lauare manus super sacras species quæ in Calice manserunt) ponit hostiam super patenam, & adaptat Calicem vt initio Missæ, illum velo cooperiens, & ponens super corporale extensum. Finito verò vltimo Euangelio S. Ioannis statim accedit ad medium Altaris, & facta reuerentia Cruci, descendit in planum, vbi incipit Missam vel secundam vel tertiam. Et quamuis fortè remanserint aliquæ species vini in Calice, non tamen propter à Celebrans debet genuflectere, quando transit ante Calicem. In secunda & tertia Missa Celebrans post oblationem hostiæ, non debet extergere Calicem ante infusionem vini, ob guttas sacras Calici fortè adherentes.

20. Si quis vnâ tantum Missam rationabili de *Ganantius* causa celebret, conuenit vt tertiam celebret quæ *part. 11. 3.* maximè est de die, habensq; orationem ipsi diei *num. 6.*

propriam. & officio diuino convenientem.

21. Antiphonæ in secundis Vesperis, *Tecum principium*, ita sunt priuilegiatæ, vt nunquam omitterantur infra octauam quocumque festo occurrente, quod fit præter morem aliarum octauarum.

*Cantantur
fr. 6. e. 6.
n. 6. & 7.*

22. Si S. Ioannes aut SS. Innocentes sint Patroni alicuius Ecclesiæ, non autem Altaris, habent ipsi respectiue primas & secundas Vesperas, in die festo S. Stephani & S. Ioannis integras, quia tunc sunt festa primæ classis. Ad Laudes & Missam non fit alia commemoratio de die octauæ, nisi de octaua Natiuitatis Domini vt constat ex Rubricis generalibus.

23. Si titulus Ecclesiæ fuerint Innocentes officium fit in paramentis rubris non violaceis & dicitur ad Matutinum *Te Deum laudamus*, *Gloria in excelsis* & *Alleluia* ad Missam.

*Cantantur
fr. 6. e. 6.
num 7.*

24. Quæ dicta sunt de prædictis quando sunt Titulares Ecclesiarum, valent etiam de sequentibus Festis S. Thomæ Cantuariensis, S. Syluestri & Dedicacionis Ecclesiæ, quibus tamen hodie negatur octaua. Et si S. Syluester sit patronus Ecclesiæ, in secundis Vesperis eiusdem dicentur Antiphonæ de laudibus Conf. Pontif. quia Antiph. *Tecum principium* non habent amplius locum, terminatæ iam in primis Vesperis eiusdem, & fiet tantum commemoratio de festo circumcissionis.

TITVLVS III.

De festo Purificationis B. M. V. candelarum benedictione, & distributione nec non processione illo die instituenda.

*Cantantur
comment. in*

1. Si festum Purificationis venerit in Dominicis Septuagesimæ, Sexagesimæ, vel Quinquagesimæ